

Espais de Memòria

El carrer Nou El final de la Guerra Civil a Tona

Tona, el 1928. A la dreta de la imatge es pot veure l'església parroquial de Sant Andreu, tal com era abans de la seva destrucció a l'inici de la Guerra Civil, i més enllà la filera de cases del carrer Nou [L. Roisin / Arxiu Municipal de Tona. Col·lecció L'Abans. Fons Arxiu Ramon Batllés]

El nom de *carrer Nou* és sorprenent perquè, en realitat, és un dels més antics del poble. Es va començar a formar a partir del segle XVI. Per aquest indret, les tropes franquistes van iniciar l'ocupació de Tona l'1 de febrer de 1939.

Aquest carrer va néixer al costat del camí ral de Barcelona a Vic, com a continuació dels actuals carrers Major i de Barcelona. D'aquí que rebés el nom de *carrer Nou*. En origen només tenia el rengle de cases de llevant. La urbanització de la banda de ponent es va fer després de la Guerra Civil. Era un lloc tradicional de residència de famílies pageses i de persones d'ofici. Són de molt interès patrimonial les cases del segle XVIII, de planta baixa i pis, amb llindes de pedra picada amb inscripcions. Can Baulenas, la finca número 23, té un portal datat de l'any 1558, reaprofitat en una reedificació de la casa del 1790.

Per aquest carrer, soldats de l'exèrcit franquista de la *2ª Bandera de la Falange Tradicionalista y de las JONS de Asturias* van entrar a Tona la tarda de l'1 de febrer de 1939 i van començar-ne l'ocupació. Procedien de la costa de Collsuspina. Es van parapetar dins algunes cases del carrer i dispararen en direcció a les Escomes, l'Aguilar i el Coll, on hi havia soldats de l'exèrcit republicà. Es va produir un dur enfrontament, també amb intercanvi d'artilleria, i víctimes dels dos bàndols. A les set del vespre, les tropes franquistes ja havien ocupat el centre del poble. En la seu de l'Ajuntament –i de l'antic Comitè Antifeixista–, al carrer de Barcelona, el comandant Leonardo Sánchez Risco va nomenar alcalde l'industrial Josep Balaguer Forment. Per commemorar aquesta efemèride, el nou Ajuntament de Tona va rebatejar el carrer Nou amb el nom de *calle Año de la Victoria*. Recuperaria el seu nom tradicional als anys setanta.

Al mas Cucut, el 31 de gener, quan s'intentava evitar un furt, Maria Capdevila Mir, de 18 anys, va ser assassinada per soldats de l'exèrcit republicà en retirada. Durant els dies previs a l'ocupació franquista, van passar per Tona llargues corrues de persones camí de l'exili.

